

פתח דבר

מורנו הדגול פרופ' אפרים אלימלך אורבך ז"ל, מראשי המדברים בתחומי מדעי היהדות המגוונים, הלך לעולמו בכ' תמוז תשנ"א. תלמידיו ועמיתיו רחש ליכם דבר טוב להוציא לאור קובץ מחקרים לזכרו. החוג לתלמוד באוניברסיטה העברית – החוג שבראשו עמד ובמסגרתו לימד שנים ארוכות – מקדיש את הקובץ השלישי של 'מחקרי תלמוד' לזכרו המבורך.

מפעליו הברוכים בשדה מדעי היהדות ורשימת פרסומיו המדעיים נרשמו בקובץ מיוחד (א"א אורבך, ביו־ביבליוגרפיה מחקרית), שהופיע בשנת תשנ"ג מטעם האיגוד העולמי למדעי היהדות – איגוד שפרופ' אורבך עמד בראשו למעלה מעשרים שנה. מאז פרסמו שלושה כרכים נוספים ממחקריו, שניים בעברית ('מחקרים במדעי היהדות', ירושלים תשנ"ח) ואחד בלועזית (Collected Writings in Jewish Studies, Jerusalem 1999).

שני הכרכים של 'מחקרי תלמוד' ג ובהם פירות מחקריהם של תלמידיו ועמיתיו בתחומי עיסוקיו המדעיים מופיעים בסיוע קרנות מחקר של האוניברסיטה העברית: קרן פרי; קרן פדרמן; וקרן הנשיא.

מר דן בנוביץ מנהל הוצאת מאגנס ומר רם גולדברג טיפלו במסירות בהפקתו של הספר. מר ישראל חזני התקין את המאמרים לדפוס. יעמדו כולם על הברכה.

תוכן העניינים

כרך א

1	מן בית הרמב"ם ובית מדרשו התוספתא 'סיעה של בני אדם' והשתקפותה	שרגא אברמסון ז"ל מאיר איילי ז"ל
29	בספרות השו"ת כללי הדרושים והאגדות ב'שני לוחות הברית'	יעקב אלבוים
42	לר' ישעיה הורוויץ קונטרס או קוטרס: תפוצתו וכתיביו של מונח	מלאכי בית-אריה
64	ומשמעויותיו הקודיקולוגיות	
80	אגדת יהונתן בן גרשם בן משה — הרקע הראלי משקל פֿעל בלשון המשנה וחלופותיו	משה בר ז"ל משה בר-אשר
87	(מסורת כ"י פרמה ב' ועדים אחרים)	
101	משנה כמסטירין	מרק פֿגמן
110	האישה שנפלו לה נכסים	ירחמיאל ברודי
	בעיות עריכה וסידור בבראשית רבה	אברהם גולדברג
130	ובויקרא רבה שטרם באו על פתרוןן	
153	נישואי קטן — הלכה ומציאות ר' נתנאל מקינון: מגדולי בעלי התוספות	יצחק ד' גילת ז"ל אברהם גרוסמן
174	בצרפת במאה הי"ג	
	איזהו מקומן של מדרשי האגדה ומי הם	מנחם הירשמן
190	'בעלי האגדה'?	
	'תורה שבעל פה' פשוטה כמשמעה — כוחו של	יעקב זוסמן
209	קוצו של יו"ד	
385	להיות או לא להיות — איוב בספרות האגדה	גלית תזן-רוקם
403	סיפורי הומור באגדה: טיפולוגיה, נושא, משמעות	עלי יסיף
431	'תרגום מביא לידי משנה'	מנחם כהנא
438	מחזי כממון	ברכיהו ליפשיץ

כרך ב

461	מחקרים במדרש משלי	מ"ב לרנר
489	על הפטרה בחג שמחת תורה	חננאל מאק
505	'אתא ר' פלוני'	ליב מוסקוביץ

	עיונים בפרשנות פרשת המילואים: קרבנות ימי המילואים במגילת המקדש, הימים 'די לא למספד' בריש מגילת תענית והמחלוקת על תאריך ימי המילואים בספרות חז"ל	חיים מיליקובסקי
519	אומנות הזיכרון, מבנים של זיכרון ותבניות של טקסט בספרות חז"ל	שלמה נאה
543	פולמוסם של חסידי אשכנז על נוסח תפילה	שמחה עמנואל
591	הלל הזקן וביטחוננו בה' הספר 'ערוגות הבושם' כמקור לפירושי רש"י למקרא	דוד פלוסר ז"ל
626	האגדה שבמשנה	ושמואל ספראי ז"ל
629	היחס שבין שתי הסוגיות הראשונות לכתובות פ"ט מ"א	יואל פלורסהיים
655	הערות על ארבע הלכות של מסכת אבות עיון באבות דר' נתן נו"א פרק יז — עריכה ונפתולי מסורות	יונה פרנקל
684	'בין קול ודממה' — התפילה והפולחן המקדשי: במקרא, בקומראן ובספרות חז"ל	ישראל פרנצוס
694	האמנות בהלכה בשלהי הבית השני על הקיצור והשלמתו: פרק בעריכת התלמוד הבבלי	גד בן-עמי צרפתי
703	ז'אין אפוד ותרפים — ואין כהנה ואורים: הושע ג, ד, בתרגום השבעים ובפראפרזות שבדברי הימים ובספר ברית דמשק	מנחם קיסטר
740	עם הארץ, חסידים הראשונים, ישו והנוצרים	ישראל קנוהל
754	שתי שיטות הרמניטיות בתלמוד הבבלי	אברהם רוזנטל
791	רבי ישעיה די טראני וספרו 'תוספות רי"ד'	דוד רוזנטל
864		אלכסנדר רופא
876		דוד רוקח
904		יצחק מ' שלזינגר
916		ישראל מ'
		תא-שמע ז"ל